

17 מאי 2020

לכבוד
המטה לביטחון לאומי
רח' נתנאל לורד 1
ירושלים
בדואר אלקטרוני

הנידון: עמדות והצעות לפעולה ביחס למי שאינם תושבי ישראל לנוכח משבר הקורונה

בשם קבוצת המחקר TraffLab (ERC) שבאוניברסיטת תל אביב והארגונים קו לעובד, המוקד לפליטים ולמהגרים ורופאים לזכויות אדם, נבקש להעביר את הערותינו במענה לקול הקורא שפרסם המטה לביטחון לאומי ביום 26.4.2020, ושבן התבקשו התייחסויות החברה האזרחית למגוון סוגיות, בהן היחס לזרים.

נבקש לציין כי בקרב מי שאינם אזרחי ישראל ישנן קבוצות שונות שלהן צרכים ונסיבות מגוונים, שלא ניתן לסכם באופן מפורט במכתב קצר אחד. מכתב זה יספק מבט כולל, ממעוף הציפור, של עיקרי הבעיות שמתעוררות בקרב מי שאינם אזרחי ישראל בעידן הקורונה ויציע קוים מנחים לתיקון, אך יש מקום לערוך דיונים ולגבש הנחיות שיתנו מענה לקבוצות שונות ובכלל זה מהגרי עבודה, מבקשי מקלט, ותושבים פלסטינים העובדים בישראל. **קביעת מדיניות תוך התעלמות מהפגיעות והנסיבות של קבוצות אלה מסכנת הן את החיים וזכויות האדם של חברי הקבוצה והן את בריאות הציבור כולו, כפי שפרוץ סבב המגפה השני בסינגפור עקב מגורים צפופים של מהגרי עבודה, מלמד.**¹

על אף האמור בדבר הצרכים השונים בקרב קבוצת הזרים, ישנן מספר סוגיות עקרוניות אשר משותפות לרבים מבין חברי הקבוצה, הדורשות מענה, לנוכח השפעת משבר הקורונה על מי שאינם אזרחי ישראל. משבר הקורונה משלב איום על הבריאות, מגבלות על תנועה בשל הבידוד החברתי, ומשבר כלכלי, בשל דרישות הבידוד החברתי, המוביל לאבדן מקורות פרנסה. גורמים אלו משפיעים גם על אוכלוסיות "חזקות" כלכלית וחברתית, אך השפעתם על אוכלוסיות פגיעות שונה, ובמגוון היבטים חמורה יותר. כך הדבר ביתר שאת ביחס לאוכלוסיות שאינן זכאיות לסיוע מדינתי ושנגישותם לשירותים ויכולתם לממש את זכויותיהם מוגבלות ביותר, ובהם מהגרי עבודה. כך, למשל, המשבר מעמיק את החשש מ"כפייה כלכלית" להסכים לעבודה בתנאים גרועים הנופלים מהקבוע בחוק עקב החשש מאובדן העבודה והעדר אלטרנטיבות בשוק העבודה; מעצים את הסיכון לשעות ארוכות של העסקה בניגוד לקבוע בחוק עקב מחסור בכוח אדם בחלק מהסקטורים; מחריף את הסכנה במגורים צפופים או עבודה במקומות בהם אין הקפדה על בטיחות; ומעצים אפשרויות הגבלה של חופש תנועה של עובדים מעל ומעבר למצבה של כלל האוכלוסייה באופן שעלול לעלות עד כדי שלילת חרות. המשבר הנוכחי מדגיש בעיות אלו, שיש לתת להן מענה גם "בעת שיגרה", ולא רק בעת התמודדות עם וירוס הקורונה. אך הקשיים וההפרות

¹ Sallie Yea, *This is Why Singapore's Coronavirus Cases are Growing: A Look Inside the Dismal Living Conditions of Migrant Workers*, THE CONVERSATION, April 30 2020. Available at: <https://theconversation.com/this-is-why-singapores-coronavirus-cases-are-growing-a-look-inside-the-dismal-living-conditions-of-migrant-workers-136959>

בימי שגרה מתחדדים ומתעצמים בימי מגפה. על כן ברצוננו להדגיש כי בכל מדיניות בתחומי הבריאות, התעסוקה והרווחה בעת המשבר יש להביא בחשבון אוכלוסיות פגיעות אלה ולהתאים את המענה להן – בין אם בגיבוש המדיניות הכללית, בין אם באימוץ צעדים מיוחדים שיתאימו לצרכיהן.

נדגיש עתה מספר היבטים שקריטי להתייחס אליהם בעת פרוץ מגפה כמו משבר הקורונה, ושהתעלמות מהם עלולה לייצר משבר הומניטרי ובריאות רחב היקף:

1. חופש תנועה: הניסיון למנוע את התפשטות וירוס הקורנה מחייב מגבלות שונות וחריגות, החלות על אזרחי ישראל כמו גם על מי שאינם אזרחים. לצד הצורך באימוץ צעדים חריגים, יש להבטיח כי צעדים אלו אינם מאיינים את חופש התנועה של זרים בישראל לחלוטין, מעל ומעבר למגבלות המוטלות על כלל האוכלוסייה. בפרט, יש לגבש מדיניות שתאפשר עזיבת הבית או מקום העבודה במקרים של חשש מפגיעה, ניצול או התעללות – ולפרסם מדיניות זו לציבור כמו גם לגורמי אכיפה; לאפשר יציאה בטוחה ממקום העבודה למי שמתגוררים במקום העבודה ובכלל זה מחוץ לחצרי המעסיק (כגון עובדות ועובדי סיעוד), כדי לאפשר מידה של חיי פרט, שמירה על הפרטיות ופנאי; לאמץ ולפרסם כללים המבהירים את הזכות להימצא מחוץ למקום העבודה גם עבור עובדים המתגוררים במקום העבודה. החקיקה והרגולציה בעידן הקורונה הביאה להגבלות תנועה חריפות על כמה קבוצות זרים, ובראשם עובדים פלסטינים ועובדות ועובדי סיעוד. המדינה התירה כניסתם של **עובדים פלסטינים** כל עוד אלה לא ישובו לביתם לתקופה של 30 או 60 ימים, אלא יותרו בשטחי מדינת ישראל. עם זאת הדבר נעשה, לפחות בראשית הדרך, ללא קביעת תנאי מגורים הולמים, הסדרת ביטוח בריאות ותוך דרישה לעיכוב מסמכי הזיהוי של העובדים ופיקוח קפדני על מקום הימצאם בכל שעות היום והלילה.² בעקבות עתירת ארגוני חברה אזרחית בבג"ץ 2730/20 המדינה חזרה בה מחלק מההנחיות שלהן, ותיקנה את חלקן בתקנות שעת חירום שהבטיחו מגורים הולמים וביטוח בריאות,³ והבהירה כי החריפה שבהן – עיכוב המסמכים – נבעה מטעות. עם זאת הפיקוח המחמיר והבלתי מידתי על העובדים שפוגע אנושות בכבודם, פרטיותם, חופש התנועה שלהם וביטחונם נותר, לעתה עתה, על כנו.⁴

עובדות סיעוד מהגרות עבודה מחויבות על פי תנאי רישיון השהייה שלהן (ומעסיקהן מחויבים לכך לשם קבלת היתר העסקה) להתגורר בבית המטופל. בעידן הקורונה הן מצויות בעמדה רגישה במיוחד משום שהן מטפלות באוכלוסייה בסיכון גבוה. עם זאת, המצב הנוכחי מביא לפגיעה חריפה ובלתי מידתית בחופש התנועה שלהן מעל ומעבר לפגיעה הנדרשת לבטיחות מטופליהן. בעוד הממונה על זכויות עובדים זרים במשרד העבודה הוציאה הנחיות לפיהן אין להחריג עובדות אלה מהנחיות משרד הבריאות ויש לאפשר להן לצאת מבית המטופל תוך שמירה על הנחיות משרד הבריאות,⁵ הרי שרשות האוכלוסין וההגירה יצאה בהנחיה לפיה יש להגבילן מעבר לכך ולא להתיר להן להתגורר בדירות אותן

² ר' עתירת קו לעובד ואח' בבג"ץ 2730/20.

³ ר' תקנות שעת חרום (נגיף הקורונה החדש)(ביטוח רפואי ומגורים הולמים לעובדים מהאזור) התש"ף-2020.

⁴ ר' תגובה מקדמית מטעם המדינה בבג"ץ 2730.

⁵ הנחיות הממונה על זכויות עובדים זרים במשרד העבודה והרווחה והשירותים החברתיים מיום 6.5.2020 "משבר הקורונה – פנייה לעובדים זרים בסיעוד ולמעסיקהם".

הן חולקות עם אחרות ביום המנוחה השבועי.⁶ המשמעות של הנחיה זו בפועל היא שרבות מהעובדות נותרות מבודדות בבית המעסיק/המטופל ללא אפשרות אפקטיבית למימוש יום המנוחה השבועי שלהן ותוך הגבלה חריפה על חופש התנועה שלהן וזכותן לפרטיות ולשעות מנוחה. מגבלות חמורות אף יותר מוטלות גם על מטפלות סיעודיות זרות המתגוררות עם מעסיקיהם בבתי דוור מוגן, ולפי דיווחים רבים נאסר עליהן אפילו לצאת מהמוסד – בכלל או ללא פיקוח.⁷ מעבר לכך ישנם חריף וקיצוני של מגבלות התנועה אף מנע מהן לקבל טיפול בריאותי חיוני במהלך תקופה זו, עבור מחלות שאינן מחלת הקורונה. יש לציין שאפשרות אפקטיבית של עובדות הסיעוד להתאווור, לבלות פרק זמן רציף מחוץ למקום העבודה, וכמובן לשמור על בריאותן, היא בעלת חשיבות עבור העובדות עצמן אך גם עבור איכות הטיפול שיקבלו מטופליהן: מטפלת שלא תקבל אפשרות למנוחה ופנאי תימצא בסיכון גבוה לשחיקה ולעייפות.

2. **מגורים:** כתוצאה מהמשבר, נוצר בענפים מסוימים צורך למצוא פתרונות מגורים שלא נדרשו בעבר – אם כדי לאפשר "ריחוק חברתי" שלא מתאפשר במגורים צפופים, כגון **בענף החקלאות וכן בענף הבניין**; ואם משום שנדרשים פתרונות לינה עבור קבוצה משמעותית של עובדים שלא נדרשו בעבר ללון בישראל – בפרט, עובדים פלסטינים בענף הבניין.⁸ יש להבטיח כי פתרונות מגורים, גם אם זמניים, עומדים בדרישות מקובלות של בטיחות ותברואה; מבטיחים תנאים של קיום בכבוד; ומאפשרים מידה של פרטיות וקיום אנושי מחוץ לשעות העבודה. ניכר כי עד היום המדינה נקטה במדיניות של העלמת עין מהפרת תנאי המגורים למהגרי העבודה למרות התרעות חוזרות ונשנות של ארגונים ואנשי אקדמיה.⁹ יש להגביר את הפיקוח והאכיפה של דרישות החוק ביחס לתנאי מגורים הולמים בענפים אלו. ככל שהמעסיקים אינם מסוגלים לשאת בעלות הוספת מקומות מגורים ראויים, על המדינה לסייע בכך. בהקשר זה ראוי להזכיר שוב את המצב בסינגפור, שהוזכר לעיל, שם תת התנאים במגורי מהגרי העבודה הביאו להתפרצות נוספת של הנגיף.

3. **הזכות לבריאות:** הבטחת גישה לשירותי בריאות היא דרישה בסיסית הנובעת מזכותם לבריאות של כלל השוהים בישראל בתקופת המשבר, גם אם אינם אזרחי המדינה – ובכלל זה מהגרי עבודה, מבקשי מקלט, תושבים פלסטינים העובדים בישראל, ומי שנכנסו לישראל כתיירים ושוהים במדינה שנים רבות ללא אשרה בתוקף. לצד זאת, הבטחת שירותי בריאות ויכולת לפנות לשירותים אלו בלא חשש מגירוש או כליאה היא גם אינטרס ברור של הציבור הישראלי. מהגרים החוששים לפנות לשירותי בריאות עלולים שלא לקבל טיפול ראשוני או מונע, להדביק אחרים בסביבתם, ולהוביל - שלא באשמתם - לעלייה בהיקף הנדבקים והחולים. אכן, משרד הבריאות הוציא הנחיה למנהלי בתי החולים לאפשר

⁶ ר' מכתב ראש מינהל עובדים זרים ברשות האוכלוסין וההגירה לבעלי היתרים בענף הסיעוד ולשכות פרטיות מורשות בענף הסיעוד מיום 8.5.2020.

⁷ ר' גלית עדות, "הגבלות על פיליפיניות בלבד: העובדות באחוזת צהלה נמצאות בסגר כבר שישה שבועות", **המקום הכי חם בגיהנום** 10.5.20 <https://www.ha-makom.co.il/post-galit-new-phili/>

⁸ ר' למשל בדברי ההסבר לטיטוט חוק עובדים זרים (תיקון מס') (הוראת שעה - נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020 "מטרת החוק המוצע והצורך בו", החלטה מספר 5047 של הממשלה מיום 04.05.2020

⁹ ר' למשל את הדיון בתנאי המגורים הקשים של מהגרי העבודה במחקרן של רבקה רייכמן ונונה קושנירוביץ', **יעילות ההסכמים הביטורליים: גיוס, מימוש זכויות, תנאי חיים ותעסוקה של מהגרי עבודה לענפי החקלאות הבנייה והסיעוד בישראל 2011-2018**, עמ' 26 (2019). https://4a5ab1aa-65e6-4231-856e-4bada63c8e91.filesusr.com/ugd/5d35de_20e8a546f6a64a76b9c1e368b3f1ce11.pdf

טיפול באוכלוסיית חסרי המעמד בישראל ובאוכלוסיות קצה ללא התניית הטיפול בתשלום,¹⁰ אך הבטחת טיפול כזה, ראוייה ככל שלא תהיה, אינה מספקת כאשר החולים חוששים מחשיפת העדר המעמד שלהם ומסכנת הרחקתם מישראל, כאשר הדבר יהיה אפשרי. רק הגנות משמעותיות מפני העברת פרטי החולים למשטרה ולרשות האוכלוסין תוכל להבטיח מיצוי של היבט חשוב זה בהתמודדות עם מגפה הקורונה.

4. **בטיחות בעבודה**: כחלק מההגנה על הזכות לבריאות, וכן ההגנה על הזכות לתנאי עבודה הולמים, על רשויות המדינה לפעול כדי להבטיח שאין לחץ, איומים או סנקציות לעבוד בזמן מחלה או סימפטומים למחלה, וכן שאין לחץ או דרישות הכופות בפועל עבודה במקומות שאין בהם הקפדה על תנאים היגייניים ובטוחים. יש להבטיח אספקה של אמצעי מיגון וחומרי ניקוי, בפרט בענפים בהם קשה להקפיד על ריחוק פיזי, אך לא די בכך – יש לפעול כדי לייצע עובדים ומעסיקים על זכויות עובדים, ולאפשר מענה מהיר ואפקטיבי לעובדים שהמעסיק אינו מקפיד על ביטחונם ובריאותם. לדוגמא, מהגרי עבודה בחקלאות עלולים להיות פגיעים יותר לסיבוכים והחמרה במקרה של הדבקות במחלת הקורונה בשל חשיפתם לחומרי הדברה הפוגעים גם בדרכי הנשימה.¹¹ סכנה זו הינה ממשית ביותר במצב של צפיפות אדירה במגורי העובדים שיוצרת קושי אמיתי להיענות להנחיות הריחוק החברתי והבידוד במקרה הצורך, וכן העדר כמעט מוחלט של אכיפת חוקי בטיחות וגיהות ביחס לשימוש בחומרי הדברה. כך למשל בשנת 2019 רק מחצית ממהגרי העבודה בענף החקלאות בישראל דיווחו שניתנה להם מסיכת הגנה בעת ריסוס.¹²

גם ביחס לסוגיית הבטיחות בעבודה, בדומה לסוגיית המגורים, הזנחה יכולה לסכן הן את העובדים והן את הציבור בכללותו. כך למשל, ניתוח התחלואה הענפית באנגליה מראה כי ענפים בהם ישנו ריכוז גדול של מהגרי עבודה – ובהם ענף הבניין, הניקיון והסיעוד – הם הענפים בהם ישנה התחלואה הגבוהה ביותר בקורונה. ניתוח הממצאים הראה שהעובדים ב"עבודות רטובות" בענף הבניין הם הפגיעים ביותר, אף יותר מעובדי מקצועות הבריאות, להדבק במחלה.¹³ טרם נעשה מחקר על הסיבה לשכיחות גבוהה של הנגיף בקרב אוכלוסייה זו אך מקובל להניח שהעדר אמצעי מיגון מספקים במקומות העבודה, כמו גם תנאי מגורים צפופים מסבירים זאת.¹⁴

¹⁰ ר' מכתבה של ד"ר ורד עזרא, ראש חטיבת רפואה במשרד הבריאות, למנהלי בתי החולים הכלליים בנושא "קבלה לטיפול וגביית תשלום מחולי קורונה חסרי מעמד אזרחי ואוכלוסיות קצה" מיום 13.4.2020.

¹¹ ר' Díaz-Criollo, S., Palma, M., Monroy-García, A. A., Idrovo, A. J., Combariza, D., & Varona-Urbe, M. E. (2020). Chronic Pesticide Mixture Exposure Including Paraquat and Respiratory Outcomes Among Colombian Farmers. *Industrial health*, 58(1), 15-21. וכן בס. ספקטור, ש'. אפריל 2010 "חומרי הדברה בחקלאות" מרכז המחקר והמידע. כנסת ישראל.

¹² ר' רייכמן וקושנירוביץ', לעיל הערה 7, עמ' 27.
¹³ ר' Zak Garner Purkis, Revealed: Construction coronavirus death rate, Construction News, May 11, 2020. Available at: <https://www.constructionnews.co.uk/health-and-safety/revealed-constructions-coronavirus-death-rate-11-05-2020/>

¹⁴ ר' למשל, Focus on Labor Exploitation (FLEX), NO WORKER LEFT BEHIND: PROTECTING VULNERABLE WORKERS FROM EXPLOITATION DURING AND AFTER THE CORONAVIRUS (Covid-19) Pandemic (April 2020) Read pp 1-11

5. פיקוח מוגבר והנגשת האפשרות להתלונן על פגיעה בעבודה: הפיקוח על זכויות עובדים ותנאי עבודה חלש ואינו אפקטיבי דיו, גם בטרם המשבר.¹⁵ מצב זה פוגע במיוחד במהגרי עבודה, העובדים בענפים שמטבעם יש בהם בידוד וריחוק מהחברה – סיעוד ביתי, חקלאות ובניין. הבידוד החרף לנוכח משבר הקורונה, וכן המשבר הכלכלי הפוגע במדינות שונות, מחריפים את הסיכוי לפגיעה ולניצול בעבודה, ואף לנסיבות העולות כדי עבודת כפייה וסחר בבני אדם. ממידע שהגיע אלינו עולה כי למרות זאת, היקף הפעילות של פקחי עבודה צומצם מאז תחילת המשבר, ופקחים הופנו לתפקידים אחרים. אם נדרשים פקחים להתמודדות עם המשבר, יש מקום לגייס עובדים נוספים לתפקידי פיקוח – אך אין לצמצם את הפיקוח על תנאי עבודה. להיפך, המשבר, הבידוד והמצוקה מחייבים להגביר את הפיקוח על זכויות עובדים – בתוספת תקנים; בחיזוק קווי סיוע ומענים טלפוניים (היכולים להפנות לרשויות האכיפה המנהלית והפלילית); בנקיטת סנקציות כנגד מעסיקים המפירים זכויות עובדים, ובעידוד עובדים פגיעים להתלונן.

6. הנגשת מידע: יש לפרסם בשפות אותם דוברים מהגרים בישראל ולהנגיש עבורם מידע הנוגע לשירותי בריאות, רווחה, וצעדים לצמצום המגיפה וההתמודדות עמה, שכן בקרב אוכלוסיות אלה רבים לא צורכים את אמצעי התקשורת הנפוצים בקרב אזרחי ישראל. יש להקפיד גם על רגישות תרבותית והנגשה המותאמת לתרבות והמנהגים של אוכלוסיות שונות. כן יש להנגיש מידע על זכויות למי שאינם אזרחי ישראל, החשובות במיוחד בתקופה זו – גישה לשירותי בריאות (ללא חשש מפגיעה); סיוע של משרד הרווחה (היכן שרלוונטי); זכויות בעבודה, וגופים אליהם ניתן לפנות בתלונות או שאלות. בהקשר זה חשוב לציין גם הצורך בהנגשה למוקדים טלפוניים בהם מסופק מידע וניתן מענה לציבור. כך למשל בחודשים האחרונים נתקלנו בשלל מקרים של מהגרי עבודה שנסו לפנות למוקד משרד הבריאות "קול הבריאות" (5400*) בהתאם להנחיות ולפרסומים אך לא קיבלו שם מענה בהעדר מוקדנים שדיברו את שפתם.

7. מערכי רווחה מותאמים לעובדים בלתי פורמליים: מדיניות התמיכה באוכלוסייה העובדת בתקופת הקורונה בישראל, בדומה לתמיכת מדינת הרווחה בימי שגרה, כוונה רובה ככולה לקבוצת העובדים השכירים והעצמאים בעסקים מורשים ומדווחים. עם זאת, בתקופת הקורונה נפגעו במידה אנושה עובדים בלתי פורמליים – מי שעבודתם אינה מוכרת, מדווחת, או מוסדרת ברגולציה משלל סיבות, בין אם משום שהעבודה נעשית באופן לא מדווח – "באפור" (כך הדבר למשל עבור חלק לא מבוטל מעוזרות בית, מטפלות, קוסמטיקאיות, מבשלות ועוד), משום שהעבודה נעשית ללא היתר (כגון רוכלי רחוב), או משום שהעבודה נחשבת כזו שמתקיימת בשולי החברה (עבודה שאינה בלתי חוקית אך אינה מוכרת כגון נשים בזנות, או עבודה קבועה של בני נוער לפרסת משפחתם). קבוצות אלה הן קבוצות שהמדינה בוחרת להתמודד עם העדר הפורמליות בעבודתן בשלל כלים מרתיעים ומגבילים בימי שגרה. עם זאת, עם פרוץ מגפת הקורונה עובדים בלתי פורמליים – שמאופיינים בשייכות לקבוצות מיעוט וקבוצות

¹⁵ ר', למשל, דו"ח של ארגון "קו לעובד", "מי שומר על העובדים? ניתוח אכיפת זכויות עובדים על ידי מנהל ההסדרה והאכיפה בישראל", מאי 2020 <https://www.kavlaoved.org.il/%d7%9e%d7%99-%d7%a9%d7%95%d7%9e%d7%a8-%d7%a2%d7%9c-%d7%94%d7%a2%d7%95%d7%91%d7%93%d7%99%d7%9d-%d7%93%d7%95%d7%97-%d7%a7%d7%95-%d7%9c%d7%a2%d7%95%d7%91%d7%93-%d7%94%d7%9e%d7%a0%d7%aa%d7%97/>

מוחלשות, במעמד חברתי כלכלי נמוך ובהעדר חסכוניות – מצאו את עצמם ללא כל סיוע ותמיכה מדינתית. העדר רשת ההגנה המדינתית העלה את החשש כי עובדים בלתי פורמליים ממשיכים לעבוד בתקופת הקורונה באופן שעלול לסכן אותם ואת הציבור בכללותו, וכי מי שלא עבד הגיע למצבי מצוקה כלכלית חריפים. במשבר עתידי יש לשקול אפשרות לקבלת תמיכה כספית גם עבור קבוצות אלה. מהלך דומה ביצעה קנדה במשבר הנוכחי במסגרת מענק ה Canada Emergency Response Benefit אשר אופייני בתנאי זכאות גמישים. ל CERB זכאי כל מי שמתגורר בקנדה והכנסתו הופסקה או נפגעה משמעותית בעידן הקורונה, וכן היה בעל הכנסה נמוכה יחסית קודם לקורונה, זאת בין אם הוא תושב או לא, בין אם עבודתו דווחה לרשויות המס ולרשויות אחרות אם לאו, ובין אם הוא עצמאי או שכיר.¹⁶ פתרון שכזה אפשר רשת הגנה רחבה לקבוצות האוכלוסייה הפגיעות ביותר, מנע משבר הומניטרי בקרב אוכלוסיות פגיעות ואפשר לעובדים בלתי פורמליים לשרוד את התקופה ללא דחיפתם לשוק העבודה תוך סיכון עצמם ואחרים.

אנו רואות חשיבות עצומה בהגנה על זכויותיהם ובריאותם של עובדים שאינם תושבי ישראל בתקופת המגפה תוך הקפדה על הבטחת חופש התנועה של העובדים, מגורים הולמים שיאפשרו שמירה על הנחיות משרד הבריאות, הבטחת נגישות לטיפול בריאותי, הקפדה על תנאי בטיחות בעבודה, הבטחת פיקוח על זכויות העובדים ויצירת דרך בטוחה להתלונן על פגיעה בעבודה, הנגשת מידע הנוגש לשירותי בריאות ורווחה בתקופת הקורונה, ויצירת מערכי רווחה ותמיכה מותאמים לאוכלוסיית העובדים הבלתי פורמליים.

נודה להעברת המידע וההצעות לכל הגורמים האמונים על הנושאים שפורטו לעיל במשרדי הממשלה, ובכלל זה במשרד הבריאות, משרד העבודה והרווחה, משרד הפנים ומשרד המשפטים.

בברכה,

פרופ' הילה שמיר, חוקרת ראשית (ERC) TraffLab, הפקולטה למשפטים אוניברסיטת תל-אביב

עדי מעוז, מנכ"לית, ארגון קו לעובד

ד"ר איילת עוז, מנכ"לית, המוקד לפליטים ולמהגרים

ד"ר זואי גוטצייט, מנהלת מחלקת מהגרים והמרפאה הפתוחה, רופאים לזכויות אדם

¹⁶ ראו מידע באתר ממשלת קנדה בדבר ה Canada Emergency Response Benefit – Coronavirus Disease <https://www.canada.ca/en/services/benefits/ei/cerb-application.html>